

¹Богдан Яворський, ²Микола Бевз

¹кандидат географічних наук, доцент кафедри геоекології
і фізичної географії Львівського національного
університету імені Івана Франка,
ORCID: 0000-0001-8552-8418

²доктор архітектури, професор кафедри Реставрації пам'яток,
Люблінська Політехніка, Польща,
завідувач кафедри архітектури та реставрації
Інституту архітектури та дизайну
Національного університету «Львівська політехніка»,
ORCID: 0000-0003-1513-7045

КАРТА РУДОЛЬФА РІТТЕРА ФОН ОТТО 1772 РОКУ ЯК ДЖЕРЕЛО ДЛЯ ІСТОРИКО-МІСТОБУДІВНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОЄКТІВ РЕГЕНЕРАЦІЇ ІСТОРИЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ПРИМІСЬКИХ ЗОН МІСТА ЛЬВОВА

MAP OF RUDOLF RITTER VON OTTO FROM 1772 AS A SOURCE FOR
HISTORICAL AND URBAN PLANNING RESEARCH AND PROJECTS
FOR REGENERATION OF THE HISTORICAL ENVIRONMENT OF THE
SUBURBAN AREAS OF THE CITY OF LVIV

© Яворський Б., Бевз М., 2025

DOI

Давні карти залишаються малодослідженими документами, які несуть особливу просторову інформацію про стан закартованої території. До такого роду документів належить карта Рудольфа Ріттера фон Отто 1772 року, зокрема її лист (Litt: I. No: 9), на якому відображено місто Львів та його околиці. Ця карта слугувала і буде слугувати об'єктом міждисциплінарних досліджень істориків, географів, архітекторів, містобудівників. Дослідження виконане у ГІС способом співставлення досліджуваної карти із іншими картографічними матеріалами останньої третини XVIII століття, а також із сучасною топоосновою. Вказано на суттєві просторові спотворення у відображенні об'єктів на карті, встановлено ймовірні причини цього. Ідентифіковано розташування палацу Августа Мошинського поряд із сучасною вулицею Богдана Хмельницького у Львові. Пояснено особливості розквартирування австрійських військ у Львові та у його околицях у 1772 році. Карта Р. Р. фон Отто є цінним історичним і картографічним джерелом у містобудівних дослідженнях, адже містить багато цінних деталей ситуації (поселення, вулиці і дороги, окремі споруди, пам'ятники та ін.), яких може не бути на інших тогочасних картографічних документах. Зображені на карті ландшафтні елементи, замки та палацово-двірські комплекси колишніх околиць Львова (а нині його периферійних зон) можуть враховуватися в

науково-проектних роботах з урбаністичних перетворень, відтворення природних комплексів та регенерації історичного середовища.

Ключові слова: *Рудольф Ріттер фон Отто, Львів, карта, ландшафти, палаци, замки, дороги, передмістя, урбаністичні перетворення.*

Вступ.

Традиційно дослідники давніх планів і карт міста Львова звертають найбільше уваги на характер забудови, у тому числі, фортифікацій, що дає підстави для пошуків невідомих, охорони і реставрації цінних історичних об'єктів. Дане ж дослідження зосереджене на деякі інші деталі ситуації – елементи рельєфу, гідромережі, населені пункти, топоніми, вулиці і дороги та інші, які розташовані за межами середмістя Львова, потрапляють на його передмістя і на ще більш віддалені від міста території, на що попередньо звертали мало уваги. Карта Рудольфа Ріттера фон Отто (Rudolf Ritter von Otto) 1772 року, зокрема її лист (Litt: I. No: 9) (Otto von, R. R., 1772), на якому відображено місто Львів та його околиці, є цінним і ще не до кінця вивченим об'єктом для істориків, географів, архітекторів – урбаністів, тому дане дослідження є актуальним.

Метою даного дослідження було порівняти лист (Litt: I. No: 9) карти Р. Р. фон Отто року із іншими картографічними матеріалами останньої третини XVIII століття у середовищі ГІС (ArcMap), а також сучасною топографічною основою. Це дало змогу виявити особливості (просторові спотворення) відображення ситуації на карті Р. Р. фон Отто та їх ймовірні причини, виявити нові деталі, яких немає на інших картографічних документах. Співставлення картографічної інформації із історичними джерелами дозволило зробити реконструкцію елементів суспільного життя в час приходу нової австрійської влади у Галичину.

Огляд літератури.

Це повідомлення є продовженням досліджень (M. Bevz, 2020; M. Bevz *et al*, 2020; M. Bevz, 2022; M. Bevz *et al.*, 2022; V. Yavorskyu, 2024), присвячених аналізу інформації, відображеної на давніх картах і планах міста Львова. Реєстр і аналіз дотепер відомих карт і планів міста наведено у публікаціях теперішніх і колишніх співробітників НУ "Львівська політехніка" (M. Dolynska, 2006; E. S. Gavrilova, 1956; U. Ivanochko *et al.*, 2004; S. Linda *et al.*, 2004; O. V. Shyshka, 2011a, 2011b; R. Sossa, *et al.*, 2023 та ін.), цифрові копії більшості із цих картографічних матеріалів легко доступні через мережу Інтернет (Cartography of Lviv...; Maps of Lviv...) та видання їх паперових копій (O. Czerner, 1997; E. S. Gavrilova, 1956; M. Kapral, 2014).

Наступним відомим нам картографічним твором після планів Ф. Гетканта (Friderik Getkant) 1635 року (Getkant, 1635) та Ж. І. дю Дефі (Jean Ignace du Desfilles) 1766 року (Desfilles du, J. I., 1766.), на якому деталізовано відображена територія, прилегла із заходу до Львова (у його сучасних межах), є лист (Litt: I. No: 9) карти Р. Р. фон Отто 1772 року (Otto von, R. R., 1772). Цей лист є складовою комплексу, у який входить головний (чи генеральний) лист, а також детальніші спеціальні схеми, зображені на інших листах карти. На головний лист карти нанесено шлях австрійських військ поміж містом Гуменне (тепер – Словаччина) і Львовом. Також на ньому бачимо квадратну картографічну сітку, лінійний масштаб, а також горизонтальні лінії, вище яких написано літери латинського алфавіту від А до І, які вказують на локалізацію територій, зображених на дев'ятьох спеціальних схемах. П'ятий лист об'єднує четверту і п'яту схеми (No: 4 et 5), шостий лист – шосту і сьому схеми (No: 6 et 7) (M. Bevz, 2020; M. Bevz *et al.*, 2022; S. Linda *et al.*, 2004).

Матеріали і методи.

Для даного дослідження була доступною цифрова копія (скан) карти Р. Р. фон Отто, зроблена з оригіналу, який зберігають у Воєнному архіві Австрійського державного архіву у м. Відень, Sign. В IXa 394. G I h. Інша репродукція листа (Litt: I. No: 9) карти, на якому зображено Львів та його околиці, опублікована у (М. Kapral, 2014) за відбитком-копією, яку зберігають у Центральному державному історичному архіві України у м. Львів (Фонд 742, опис 1, справа 982). Обидва зображення цього листа карти Р. Р. фон Отто мають неодинакову якість у різних частинах, і у даному дослідженні доповнювали одне одного. Цифрові зображення карт були прив'язані у ГІС (ArcMap) до сучасної топооснови, використовуючи орієнтири, якими переважно слугували перехрестя доріг. У робочий ГІС-проект увійшли також інші прив'язані карти останньої третини XVIII століття, а також XIX століття, джерелом даних для яких стали відкриті Інтернет-ресурси.

Результати і дискусія.

Р. Р. фон Отто мав за мету відобразити ситуацію поблизу шляху переміщення армії генерала А. Гадіка з Гуменного до Львова, що рухалась через Рудки і Любін Великий, а також дислокацію південніше Львова військового табору (М. Bevz, 2020, 2022). На місце табору поблизу Кульпаркова австрійське військо прибуло 29 червня 1772 року, детальніше про події того часу, опис яких опертий на документи, описано у (В. Pawlowski, 1911). Сама карта датована 20 серпня 1772 року. Отож, якщо прийняти тезу (М. Bevz, 2020, 2022), що цю карту складено під час руху австрійських військ, то час між 29 червня і 20 серпня, мабуть, був використаний на польове знімання і викреслювання досліджуваного листа карти. Не дивно, чому на цій карті деталізовано ситуацію західніше і південніше від Львова, саме місто поміщене не у центрі, а зміщене до верхнього правого кута листа карти, багато об'єктів показано схематично. Зі значним просторовим зміщенням позначено Янів (*Janow*²⁸, тепер – Івано-Франкове), Великополе (*Welka Poly*) та інші населені пункти, віддалені від Львова, і які потрапили на прикрайову північно-західну частину карти. Масштаб даного листа карти дослідники наводять як 1 : 76 000 (S. Linda *et al* 2004; М. Kapral, 2014, map 1.4). Кидається в очі факт, що середмістя Львова, оточене оборонними мурами, зображене у кількакратно збільшеному масштабі порівняно з прилеглими територіями, тобто масштаб даного листа дуже відрізняється у різних його частинах (рис. 1). Також це середмістя хибно зорієнтоване стосовно решти об'єктів на даному листі. Якщо прив'язувати в ГІС досліджуваний лист до сучасної топографічної основи, беручи до уваги орієнтири західніше Львова, то саме середмістя виявляється "прокрученим" приблизно на 90° проти руху годинникової стрілки. Умовне позначення церкви (☪) на передмістях Львова трапляється повернутим у різні напрями, а не хрестиком догори. Може скластись враження, що цей лист ніби "зшитий" з різних частин, кожна з яких була по-різному зорієнтована під час знімання стосовно сторін горизонту.

До умовних позначень додано перелік із 50 об'єктів, які відповідними числами показані на карті. Зазначено, що це "*Vornehmste Gebäudte in und bey der Stadt*", тобто найвидатніші будівлі у середмісті та на його околицях (передмістях – *Vorstadt*). Нумерацію об'єктів почато із середмістя. На передмістях наростання чисел, що відображали найвидатніші будівлі, відбувалось загалом у міру руху навколо середмістя за ходом годинникової стрілки. Номером 44 позначено "*fürst Moszinski s. Pallais*" – палац князя Мошинського. (М. Bevz, 2020, М. Bevz *et al*, 2020; М. Bevz, 2022; М. Bevz *et al.*, 2022) була спроба ідентифікувати розташування палацу Августа Мошинського на території НУ "Львівська Політехніка" на кути вулиць Ф. Колесси і М. Коперника. Це дослідження, яке передувало даному, було зроблене з метою виявлення історично цінних елементів забудови. Проте, число 44 на листі (Litt: I. No: 9) карти Р. Р. фон Отто

²⁸ Тут і далі написи, зображені на картах Р. Р. фон Отто і К. Перті, подано курсивом.

знаходимо (рис. 1) поряд із *Strasse nach Zolkiew* (вулицею Жовківською, тепер – Богдана Хмельницького у м. Львів).

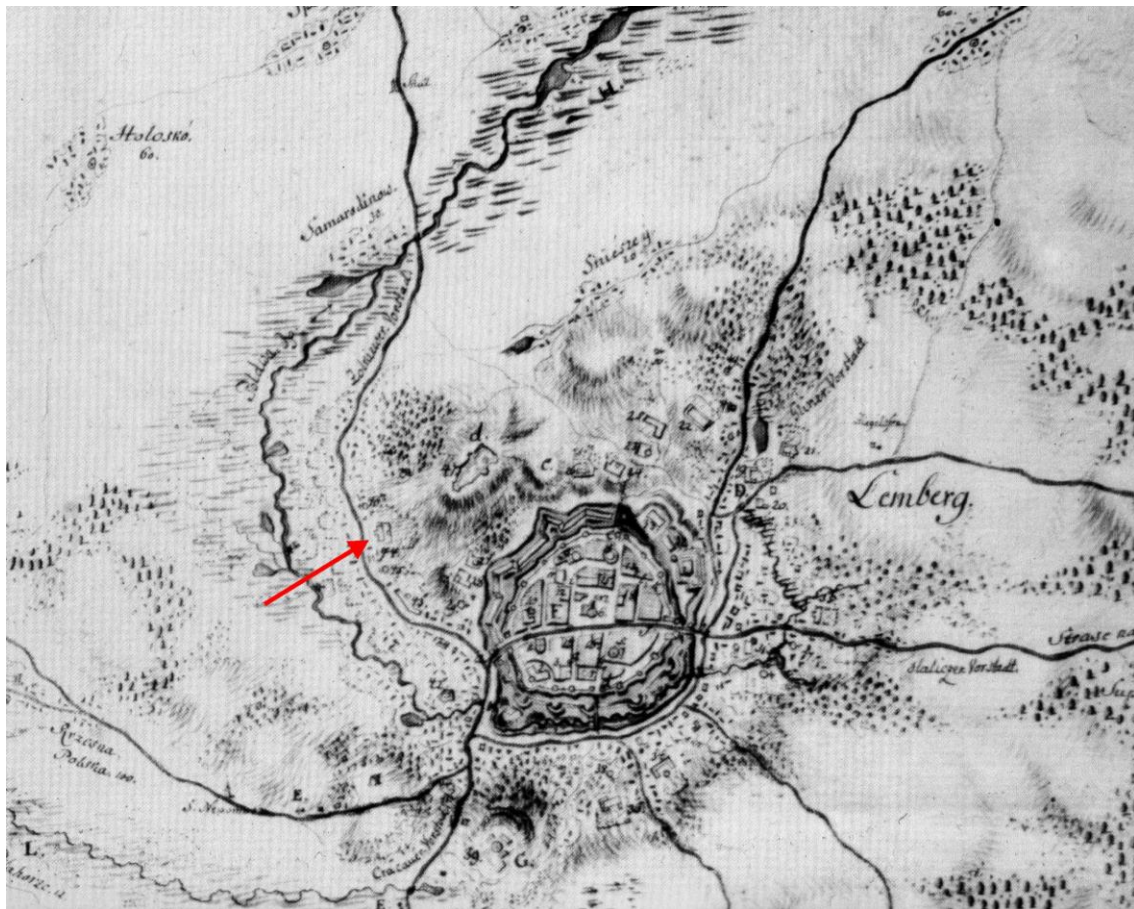

Рис. 1. Фрагмент листа (Litt: I. No: 9) карти Р. Р. фон Отто, 1772. Позначення: Споруди 43./ *Hospital*, 45./ *Missionarii*, 44./ *Fürst Moszinski s. Pallais* і 46./ *S. Martin* зображені вздовж Жовківської дороги. Червоною стрілкою показано палац Августа Мошинського. (М. Kapral, 2014, map 1.4).

Таким чином, палац Августа Мошинського, згідно із картою Р. Р. фон Отто, розташований між спорудою 45./ *Missionarii* (костел Місіонерів, тепер – вул. Замарстинівська, 134а) і 46./ *S. Martin* (костел Св. Мартина, тепер – вул. Жовківська, 8). Споруда 43./ *Hospital* – це шпиталь при монастирі Св. Онуфрія (тепер – вул. Богдана Хмельницького, 36). Це все, однак, не заперечує того факту, що будівлі НУ "Львівська Політехніка" на ділянці вулиць Академіка Філарета Колесси – Миколая Коперника справді мають історичну цінність (М. Bevz et al, 2020; І. Melnyk, 2012). Для доведення цієї тези плануємо присвятити окрему публікацію. На досліджуваному листі карти Р. Р. фон Отто в околицях згаданої ділянки позначено споруди 36./ *Wojwod Novogradzky Pallais* (палац воєводи Новоградського, князя Йозефа Александра Яблоновського, тепер – вул. Миколая Коперника, 15) (J. Doetsch, 1770, № 63; М. Dolynska, 2006; А. Felonyuk, 2014) і 38./ *Marien Magdalenen Closter* (костел Марії Магдалени, тепер – вул. Степана Бандери, 8).

Просторове розміщення згаданих споруд на карті Р. Р. фон Отто відносно середмістя є обернене: костел Місіонерів 45./ є насправді далі від середмістя, ніж костел Св. Мартина 46./, так само як і палац 36./ воєводи Новоградського є насправді ближчим до міста в мурах, ніж костел Марії Магдалени 38./. Вказівник із напрямками сторін горизонту лише приблизно дозволяє зорієнтувати даний лист карти.

На листі (Litt: I. No: 9) карти Р. Р. фон Отто і у примітках до нього відзначено особливості гідромережі західних околиць Львова, через які, як відомо, проходить Головний європейський вододіл. Зокрема вказано на те, що води річки Верешиці (*Weresctza*) течуть у напрямі до Городка (літера I./), а води Полтви (*Poldwa*) течуть через Ляшки (*Laszok*) (тепер – с. Муроване), Сороки (*Sorroka*) (тепер – с. Сороки–Львівські), Пруси (*Bruss*) (тепер – с. Ямпіль), Борщовичі (*Pursziwies*), до Яричева (*Jaritszow*) (тепер – селище Новий Яричів)²⁹, де "всі стікаються біля Буська у Бузі" (літера H./). Описана течія річки Полтви потрапляє далеко за межі території, охопленої цим листом, з чого можна робити висновок або про використання інших картографічних джерел для складання даної карти, або про проведення рекогнозувальних робіт австрійськими військовими східніше Львова.

За місце для розбиття військового табору вибрано лівий, південний схил долини притоки Зимноводівського потоку, східніше села Скнилів і західніше села Кульпарків. У наш час – це територія поблизу ринку "Південний" і вздовж вулиці Володимира Великого міста Львова. Літерою К. позначено "підвищення перед табором, які не зайняті через джерела". Автори, мабуть, мали на увазі територію в околиці сучасної психіатричної лікарні, через яку проходить Головний європейський вододіл, але рівною мірою до якої зі сходу підходять витoki Вулецького потоку, одного із витоків та допливів Полтви. Можливо, ці підвищення вважали непридатними для таборування через заболочення та локалізацію тут окремих малих озерць, що зумовлене геологічними особливостями місця – розвитком карсту через неглибоке залягання гіпсу у відношенні до поверхні (В. Yavorskyu, 2024).

У примітках до карти, зокрема, зазначено важливі з військової точки зору природні особливості околиць Львова. Вказано на те, що навколишні пагорби складаються з піщаних дюн, а місцевість до двох кілометрів навколо міста дуже розрізнена ставками, болотами та багатьма чагарниками.

Ті карти, які зберігають у Воєнному архіві у Відні, і у Центральному державному історичному архіві України у м. Львів, підписані не власноручно Рудольфом Ріттером фон Отто, а, мабуть, є копіями, виконаними кимось іншим. Адже у правому нижньому куті даного листа карти значиться підпис, що мав означати автора цього картографічного твору – "Rud. d'Otto . Puttm. 1772". Зрозуміло, що прізвище автора при переписуванні з "Ritter" стало "Puttm", німецьке "von Otto" набуло французького (?) характеру "d'Otto". Вказівку на потребу коректування помилкової назви автора цієї карти подано раніше (М. Bevz, 2020), допущену у джерелах (U. Ivanochko *et al*, 2004; S. Linda *et al*, 2004; U. Kryshchalovych, 2014; O. V. Shyshka, 2011b). Це ж зауваження стосується і щодо авторства гравюри "Львів із північного заходу" ("Prospect gegen Abend Der Haupt-Stadt Lemberg in Roth-Reussen. Polnisch – Lwow. genannt a(nn)o.: 1772" / "Надвечірня панорама столичного міста Лемберг у Черовній Русі. Польською – Львув. Року 1772"), опублікованої у (Kapral, 2014, № 2.3) (джерело: ЛННБ.– Відділ україніки. – Інв. № И-11220). Розмальований вручну рисунок на папері авторства Рудольфа фон Отто зберігають у Австрійському державному архіві (Signatur: ÖStA/KA, Kartensammlung G VI 6410 (Historical moments...)).

Власні назви, зокрема, сіл і річок, які вже були наведені вище, на досліджуваному листі карти Р. Р. фон Отто часто передані із фонетичним спотворенням. Наприклад, село Кривчиці записане як *Kriwschutz*, село Зубра – *Supritz*. Це свідчить, що автор-іноземець, який записував назви на карту, не розумів суті українських назв. Це твердження може стосуватись і карти Першого австрійського знімання (First Military...), і карти Г.-Л. де Боплана (В. Yavorskyu, 2017). Поряд із записами назв сіл можна бачити числа, найчастіше кратні десяти. Наприклад, поряд із

²⁹ Річка Полтва не тече через Новий Яричів. Це селище розташоване над водами Яричівки, яка є лівою притокою Полтви.

назвою села Сокольніки (*Sokolniki*) значиться число 200 і літера М. В умовних позначеннях літерами L, M, N, O і P вказане поточне розквартирування (*Dermahlige Cantonirung*), саме літерою М тут позначено два батальйони Ерцгерцога Фердинанда (*2 Batt. v. Erzherz. Ferdinand*). Тому припускаємо, що цими числами, кратними до десяти, показано кількість військових, розквартированих у кожному селі в околицях Львова. Причому, поряд із назвами сіл, які розміщені на периферії даного листа, даліше від Львова, чисел не вказано, що може означати про відсутність австрійських військ у даному поселенні.

На карті Р. Р. фон Отто позначено і окремі деталі, як-от фігура Св. Непомука (*S. Nepomuc*) поблизу дороги на Янів (тепер – вулиця Тараса Шевченка), цегельні (*Zigelofen*) у Кульпаркові і північніше “дороги на Поділля” (*Strase nach Podolien* – сучасна вулиця Личаківська), окремі хрести тощо. Між Карачиновим і Рясною-Руською позначено хутори Паланки і Тузяки – *Polankj M.* і *Tuziekj M.*, яких не вказано на карті Першого знімання, але вони позначені на картах Другого і Третього австрійського знімань (“*Na polankach*”, “*Tuziaki*”) (*Second military...; Third Military...*)

Щодо західної околиці міста, то для ідентифікації її елементів можна співставити два джерела, які передають стан місцевості у одному часовому проміжку – карту Р. Р. фон Отто 1772 року і карту Першого австрійського знімання 1779–1782 років. Остання відома також як карта Ф. фон Міра чи Йосифінська військова карта (G. Petryshyn, 2000, 2006; *First Military...*) (рис. 2).

На карті Р. Р. фон Отто розрізнено позначення доріг трьох рангів. Як відзначили автори (S. Linda et al, 2004), головні дороги позначено подвійними лініями і їх зафарбовано коричневим кольором. До них належала дорога зі Ставчан, якою рухались австрійські війська (літера А) до Львова, проходила повз церкву Св. Юра (позначення 39./ – *Metropolitan Kirche und Schloss das Russischen Bischof Szeptizkj* – Митрополіча церква і палац руського єпископа Шептицького), приблизно співпадаючи у розташуванні із сучасною вулицею Городоцькою (R. Mohytych, 2003).

Далі ця основна вулиця перетинала річку Полтву і вела у середмістя через Краківську браму (позначення a./ – *Cracauer Thor*). Середмістя було розділене на дві частини головною вулицею Галицькою (позначення f./ – *haliczzer Strass.*). І від Галицької брами (позначення b./ – *Haliczer (Thor)*) відходила ще одна головна вулиця, що проходила через Сихів – *Strase nach Halicz* – дорога на Галич, тепер – вулиця Зелена. Статус головних доріг, позначених подвійною лінією, що відходили у п’ятьох напрямках від Львова, отримали дещо інші, ніж на карті Р. Р. фон Отто, шляхи, позначені на карті Кароля Перті 1770 року (Perthee de, K. H., 1770) (рис. 3). Так, дорога поблизу Білогорщі (*Bialugorstwo*), що вела від Львова у західному напрямі, і дорога поблизу Красова (*Kraszow*) і Горбачів (*Gorbaczy*) (сучасна автомагістраль від Львова на Стрий) зображені одинарною лінією.

Дороги і вулиці другого класу показані на карті Р. Р. фон Отто також подвійними лініями, але одна із них – пунктирна. Автор на карті відзначив особливість, що навколо середмістя Львова, попри його оборонні мурі, пролягли даного класу концентричні дороги. Вони відсутні у північно-західному і північному секторах, де цьому були перешкодами гори Високого Замку і Знесіння. Нарешті, одинарною лінією показані дороги третього класу.

Рис 2. Фрагмент листа (Litt: I. No: 9) карти Р. Р. фон Отто, 1772 (вгорі) і листів карти Першого австрійського знімання, 1779–1782 (внизу)

Note: червоними стрілками показані орієнтири – ті ж самі розгалуження доріг на обох картах
Джерело: підготовлено автором на основі карти Р. Р. фон Отто, версія з Віденського архіву (вище) та скріншоту з сайту (Перша військова...) (нижче)

Рис. 3. Фрагмент “Генеральной і нової карти всієї Польщі, Великого князівства Литовського та сусідніх країн” Кароля Германа де Перті (Perthee de, К. Н., 1770) 1 : 1 300 000, Варшава, 1770
найголовнішими дорогами, які відходили від Львова, позначено дороги на Городок, Янів, Яричів, Глиняни і Бібрку. Копія з екрану (Perthee de, К. Н., 1770)

На західній периферії листа (Litt: I. No: 9) карти Р. Р. фон Отто поблизу трьох різних доріг вписаний запис "nach Grodek". Це засвідчує, що потрапити зі Львова до Городка можна було рухаючись різними дорогами, зокрема й довшою дорогою на Самбір, через Ставчани, біля яких можна було повернути на Городок. Отже, як бачимо з цього листа карти Р. Р. фон Отто, від Львова у західному напрямі вели головні дороги, які розгалужувались і сполучались між собою другорядними. В середині умовного трикутника, вершини якого формують села Рудно (Rudna), Басівка (Paszuwka) і місце перетину у Львові сучасних вулиць Юрія Федьковича, Алли Горської і площі Берестейської унії, а його дві сторони – шляхи на Городок і на Самбір, можна бачити густу мережу доріг.

Судячи із карти Р. Р. фон Отто, найпівнічніша з головних дорога йшла через Рудно і Мшану, хоча такою ж самою подвійною лінією показано і дорогу між Бартатовим (Partatowa) і Холодновідкою (Symbawotka), яка далі на схід від долини Зимноводівського потоку переходить у кілька другорядних польових доріг. На карті Першого австрійського знімання позначено головну дорогу, що проходила лісами і пролягала через Зимну Воду, перетинала долину потоку греблею над ставом, а далі сполучалась із головною дорогою, що прямувала на Львів через Рудно. Так чи інакше, під'їжджаючи зі заходу до Львова, можна було з однієї головної дороги переїхати на іншу, тобто їхати у напрямі до міста, комбінуючи шляхи.

Пояснень цьому може бути кілька. Подорожній міг вибирати економічно вигідніший для себе спосіб доїхати до Львова, маючи за мету потрапити на те чи інше торговище за мурами, у ту чи іншу міську браму, обрати вигідніше чи безпечніше місце для ночівлі чи перевантаження товару на інший гужовий транспорт. У Зимній Воді ще за 1515 рік згаданий заїжджий дім чи корчма (taberna) (A. Jabłonowski, 1902), кілька їх існувало ще у XIX і XX століттях (O. Zelinsky, 1967). Можливо, стан переправ (греблі, мости) не завжди був задовільний, тому потрібно було змінювати місце перетину заболочених долин річок. Греблі могли будувати і як для підняття

рівня води, щоб утворити став для роботи млина, так і для прокладання місця переїзду через заболочену долину. Таким способом міг контролюватись потік возів до Львова, бо об'їхати возом став чи перетнути бездоріжжям болотисту дугоподібну долину Зимноводівського потоку було важко. У документах за XVII століття згадано про акведук поблизу Білогорських боліт (=Білогощівських лук) (O. Zelinskyu, 1967), а дороги, що проходили через Зимну Воду, були дохідними (Yu. Petrivskyu, 2005).

Стан доріг навколо міста і вулиць самого Львова був жахливим (S. Horszowski, 1935). D. Zubryckyy (2006, p. 436) у записі за 1766 рік так змалював долю міста: "... всі вулиці у Львові завалені болотом, сміттям і плюгавством, бруківка занедбана вже кільканадцять років, а дороги по передмістях у найгіршому стані". План міста Львова Ж. І. дю Дефі 1766 року (Desfilles du, J. I., 1766), як можна судити з його назви, був створений "для побудови доріг і відновлення старих брукованих вулиць" (L. Charewiczowa, 1932). Під час першого приїзду цесаря Йосифа II до Львова упродовж травня та червня 1780 року запряжена шістьма кіньми карета застрягла у болоті посеред львівського Ринку (S. Schnur-Pieplowski, 1896). При поганій погоді лакеї змушені були підпирати карети, щоб вони не застрягли в ямах на львівських вулицях (G. Petryshyn *et al*, 2006).

Ще одним чинником, на який потрібно було зважати, – це небезпека потрапити на розбійників. У XVII–XVIII століттях навколо Львова промишляли злочинні групи, які вчиняли розбої на дорогах, криючись у лісах (O. Zelinskyu, 1967; A. M. Kozyskyu *et al*, 2001).

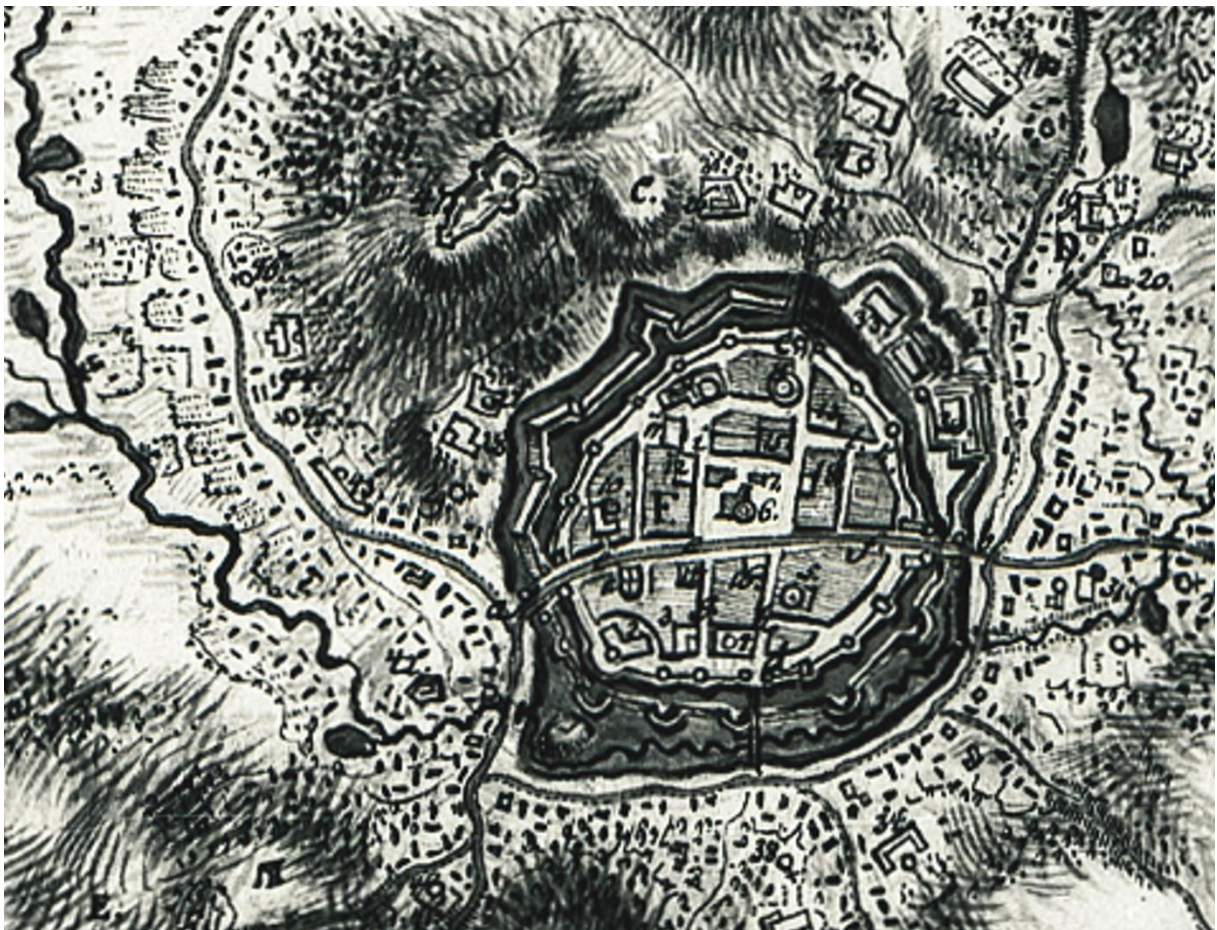

Рис. 4. Зображення Львова на карті Р. Р. фон Отто, 1772. Фрагмент. Ресурс: опрацьовано автором на основі карти R. R. von Otto, версія з Архіву у Відні.

Окремо слід зупинитися на інформації карти про місто Львів, який підписаний як

«Lemberg». Аркуш з планом Львова дещо більший за розмірами (це восьмий лист карти, маркований як Litt: F. No: 9). План містить зображення середмістя Львова з укріпленнями, але схематично подано також забудову його передмість (рис. 4). Якщо планувальна схема середмістя нарисована більш-менш реально з позначенням площі ринок, ратуші та мережі кварталів, то на середмістях позначено лише головні дороги та головні об'єкти – монастирі, храми та палаци. Укріплені лінії довкола середмістя нарисовано дуже старанно, але у трансформованій конфігурації елементів у порівнянні з їх реальними геометричними формами. Позначено всі основні дороги, які ведуть до міста. Ця інформація видається важливою, оскільки пізніше в австрійський час багато із цих доріг трохи змінили свій напрямок.

Сама забудова середмістя зображена дуже схематично і не зовсім правильно передано конфігурацію кварталів. Проте в цілому тут правильно вказано розміщення основних об'єктів. Вони є проставлені на карті номерами і поміщені в оригінально оформленому рисунку пів-арки з експлікацією у лівій частині. Тут згадано 50 основних монастирів, храмів, палаців, установ, а також 10 позначень вулиць і брам.

Варто звернути увагу як позначено укріплені лінії. Довкола середмістя нарисовано лише схематично дві оборонні лінії (хоча в реальності їх на той час було більше) – контур Високого муру з вежами та т.зв. третя оборонна лінія, Третя лінія, яка кілька разів модернізувалася і складалася зі скарпованого валу з баштами (Порохова та Струмилова), бастіонами (Королівський та ін.), бастеями та белюардами. Бастеї ретельно прорисовані з західної сторони середмістя вздовж Полтви. Також ретельно прорисовані два бастіони на північному відтинку третьої лінії навпроти Високого замку. Не позначено Низького муру з бастеями. Так само не позначено укріплень поясу Беренса який починався від Високого замку та простягався до русла Полтви у місці нинішнього проспекту Шевченка. Хоча окремі дослідники рисують на реконструкціях планувальної структури Львова на початок 18 ст. укріплену бастіонну лінію інженера Десро (проект якого зберігся в архіві) на захід від середмістя, тут її зовсім не позначено. Це може означати, що на час рисування плану ці фортифікації не збереглися навіть у залишках. Можливо цей факт також є аргументом, що їх не було збудовано.

Важливою інформацією може бути порівняння співвідношень забудованих та ландшафтних територій на карті Р.Р. д'Отто та на сучасних картах. На рис. 5 подано схему розміщення основних доріг, водойм, лісів та забудованих територій Львова та його околиць на карті д'Отто. Ця схема увиразнює цінність карти як базового джерела для історико-містобудівних студій (визначення природного каркасу та його кореспонденції з антропогенними елементами територіальних утворень), а також для містобудівного проєктування. Межі Львівської територіальної громади сьогодні значно розширилися і до неї входять десятки поселень, які в минулому мали власну містобудівну історію та власну архітектурно-просторову структуру, яка в органічний спосіб поєднувалася із ландшафтними умовами. Розвиток сьогодні розпланувальної структури нового Львова неможливий без наукової ідентифікації та врахування багатовікового спонтанного розвитку системи історичних поселень та ландшафтних особливостей. Карта Р.Р.д'Отто є добрим матеріалом для такої науково-проєктної роботи. Очевидно, що більш детальний аналіз територій в цьому аспекті потребує спеціального дослідження.

Позначені на карті природні комплекси сьогодні здебільшого є втрачені, потоки та ріки одягнуті в підземні колектори, лісові насадження вирубані, багністі терени осушені. Це видно з матеріалів історико-архітектурного опорного плану Львова (рисунки 6 та 7), фрагмент якого подаємо саме для досліджуваної території. Можна ствердити, що зафіксована на карті Отто історично складена структура ландшафтних елементів, може бути прийнята за основу для розроблення науково-проєктної документації з регенерації історичних територій підльвівських поселень, як природний каркас для розвитку розпланувального каркасу міста в сучасних умовах. Саме такий підхід впливає із рекомендацій Європейської унії щодо нової урбаністичної політики, умовно названої як «Новий Європейський Баугауз» (New European Bauhaus) (Report, 2021).

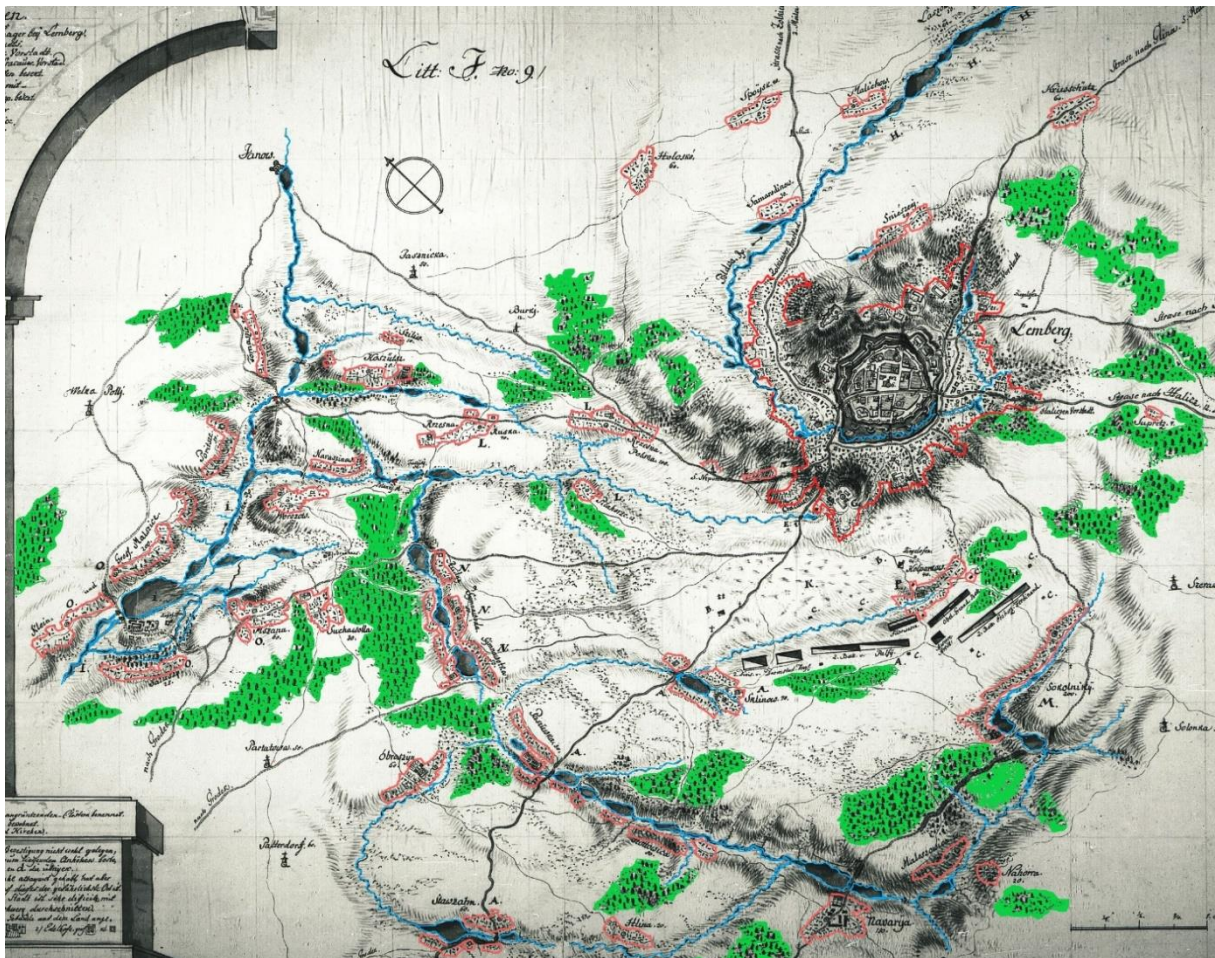

Рис. 5. Прорис кольором заселених територій, лісових насаджень, річок і озер на карті Р.Р. д'Отто 1772 р. Червоним кольором позначено межу забудованої території Львова, а також забудовані території поселень довкола міста; зеленим кольором позначено лісові масиви; голубим кольором – ріки та озера. Опрацювання М.Бевз.

Обговорення. Результати даного дослідження добре узгоджуються із попередніми працями, виконаними дослідниками останньої третини XVIII століття у галузях історичної топографії Львова, історичної картографії, геоурбаністики, суспільної історії. Серед них необхідно згадати не лише українських дослідників, але й учених із-за кордону як міжвоєнного (Charewiczowa L., Hoszowski S., Pawlowski B., Schnur-Pieplowski S.), так і повоєнного етапу і наших сучасників (О. Zelinsky, О. Czerner та інші). Інформація, яка збережена на карті Р. Р. фон Отто, подібна до відображення стану місцевості на інших тогочасних картах околиць м. Львова. Проте, є деякі відмінності у передачі головних доріг, що відходили в різних напрямках від Львова, зокрема на картах Першого австрійського знімання і Кароля Германа де Перті. Можливо, це можна пояснити загалом поганим тогочасним станом всіх доріг у Львові та на його околицях, тому картографи не могли однозначно виокремити ті з них, які мали порівняно кращий стан. Локалізація палацу Августа Мошинського не на території історичної забудови НУ “Львівська Політехніка” не заперечує можливість існування тут будівель XVIII століття, які потребують охорони. Додаткового дослідження також потребує масштаб листа (Litt: I. No: 9) карти Р. Р. фон Отто, який будучи прив’язаний до сучасної топооснови, виявився дещо крупнішим, ніж той, який вказували попередні дослідники (1 : 76 000 (S. Linda et al, 2004; M. Kapral, 2014).

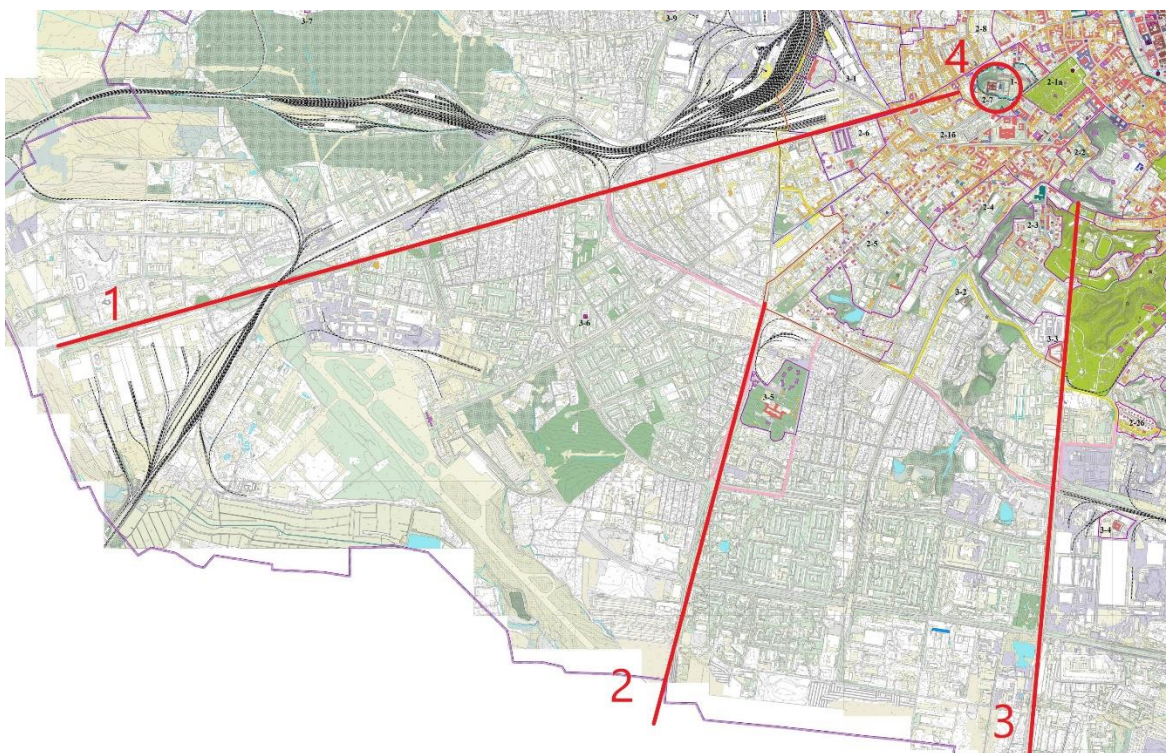

Рис. 6. Південно-західна околиця міста Львова на історико-архітектурному опрному плані 2019 р. Для полегшення порівняння нинішнього стану ландшафту з картою д'Отто цифрами позначено: 1 – вулиця Городоцька; 2 – вулиця Кульпарківська; 3 – вулиця Стрийська; 4 – комплекс собору Святого Юра. Опрацювання М. Бевз.

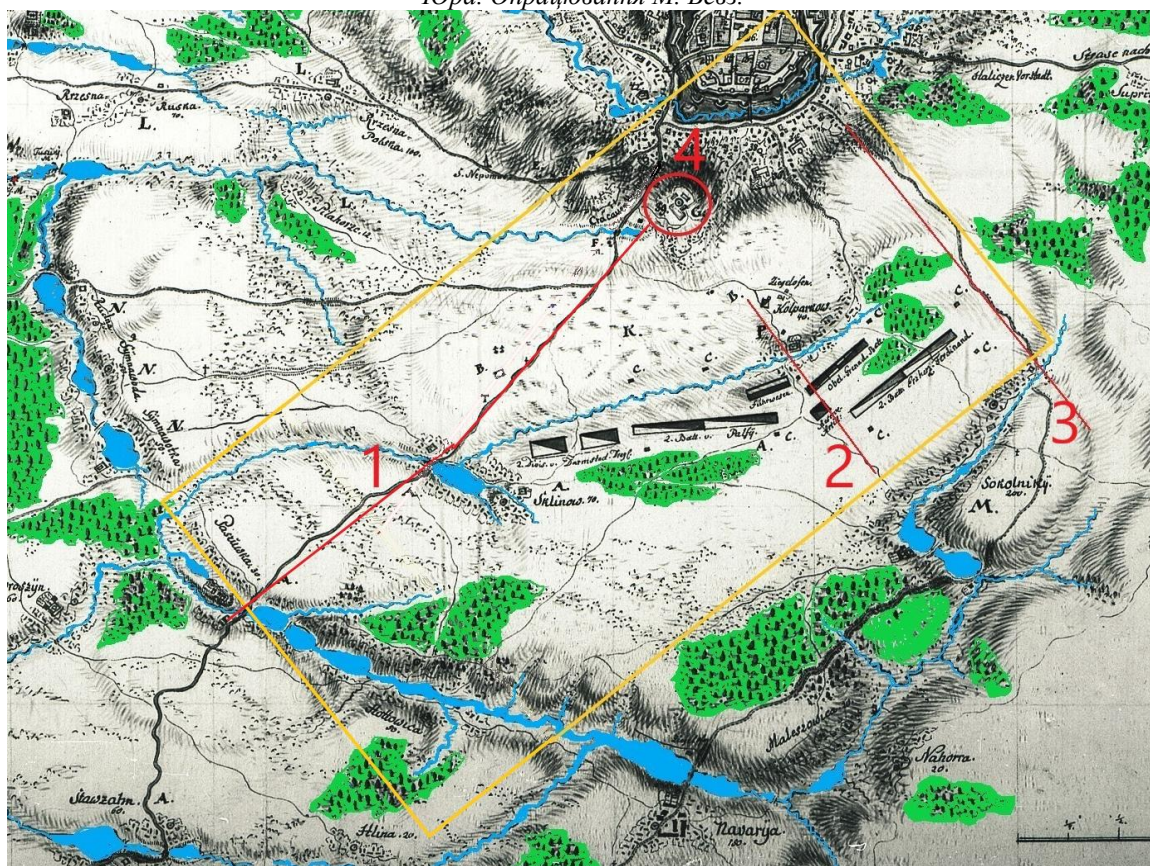

Figure 7. Фрагмент карти 1772 map by R. R. von Otto. Позначення: A colour-coded tracing of inhabited areas, forests, rivers and lakes; 1 – вулиця Городоцька; 2 – вулиця Кульпарківська; 3 – вулиця Стрийська; 4 - ансамбль собору Св. Юра; жовтим прямокутником позначено територію, що представлена на рисунку 6 (Опрацювання – М.Бевз).

Висновки.

Вдалось виявити деяку специфіку відображення ситуації на листі (Litt: I. No: 9) карти Р. Р. фон Отто 1772 року. Головною метою складання цієї карти було картографічне забезпечення маршу австрійських військ з Гуменного до Львова. Лист (Litt: I. No: 9), на якому зображено Львів з околицями, є цінним історичним і картографічним джерелом, бо фіксує, зокрема, місце польового табору австрійських військ, розквартирування військового командування, містить багато цінних деталей ситуації, яких може не бути на інших тогочасних картографічних документах. Проте, він характеризується просторовими неточностями, дуже різним масштабом у його межах. Співставлення листа (Litt: I. No: 9) карти Р. Р. фон Отто з картою Першого австрійського знімання вказує на те, що вони дуже подібні, але перша з них менш точна, що можна пояснити оперативністю картографування, а також різною методикою складання обох карт. Можливо, при створенні карти Р. Р. фон Отто використано інші картографічні матеріали розвідувального характеру. У міру віддалення від маршруту руху австрійських військ та від місця тривалої дислокації їх табору поблизу Львова точність карти зменшується, нарастають просторові спотворення.

Невласноручний підпис автора карти, а також особливості відображення масштабу на листі (Litt: I. No: 9) вказують на дописування іншою особою (чи особами) даних, або і на те, що зображення, які зберігають у архівах Відня і Львова, є не оригіналом, викресленим Р. Р. фон Отто, а копією.

Палац королівського стольника Августа Мошинського (44./ *Fürst Moszinski s. Pallais*) локалізовано поблизу вулиці Жовківської (тепер – Богдана Хмельницького). Гіпотеза про те, що цей палац був на ділянці біля монастиря Св. Лазаря, виявилася неправильною (Bevz, M. & Rybchynskyy, O., 2020). Слід ідентифікувати палац на останній ділянці з ім'ям іншого королівського стольника, який також проживав у Львові – Ігнатія Гумецького (Smutok I., Smutok L., 2016; Урсу Н., 2023). Гумецький виконував функції королівського стольника у 1738-1751 роках. Аналізу картографічних та історичних джерел, що стосуються забудови на території НУ "Львівська Політехніка" на розі вулиць Ф. Колесси і М. Коперника, плануємо присвятити окреме дослідження.

Лист (Litt: I. No: 9) карти Р. Р. фон Отто 1772 року є документом, який вперше фіксує невеликі поселення – хутори Тузяки (*Tuziejk M³⁰*), Паланки (*Polankj M.*), село Холодновідку (*Symnawotka*) (В. Yavorsky et al, 2024). Він багатий на деталі ситуації природного характеру – елементи гідромережі, лісові масиви та ін. На ньому позначено всі основні дороги, що ведуть до міста. Така інформація здається важливою, оскільки багато з цих доріг дещо змінили свій напрямок і якісний стан пізніше, за часів Австрії (М. Bevz, 2020). Без сумніву, карта Р. Р. фон Отто 1772 року, поряд із іншими картами цього часу, є важливим документом у містобудівних та історично-географічних дослідженнях Львова.

Подяки.

Висловлюємо подяку всім тим, зокрема колегам і друзям, які своїм небайдужим ставленням допомогли в отриманні доступу до архівної копії карти Р. Р. фон Отто із Воєнного архіву міста Відень. З цього приводу дякуємо о. Thomas Németh, Дем'яну Гриці, а особливо Ярославу Гусару за матеріальну допомогу у проведенні даного дослідження. Окрему подяку висловлюємо історика Андрію Фелонюку за надані ним корисні консультації, а також особисті первинні матеріали.

Конфлікт інтересів. Відсутній.

³⁰ Можливо, літера М поряд із написами *Tuziejk* і *Polankj* є скороченням від *Mühle* – млин.

Використані джерела

Bevz M. 2020. Fortifications of western ukrainian cities on the base of analisys of 1772 rudolf d'otto's map. *Current Issues in Research, Conservation and Restoration of Historic Fortifications*. Volume 12, PP. 10–35. <https://science.lpnu.ua/uk/fortyfikacyi/vsi-vypusky/volume-12-2020>

Bevz, M. & Rybchynskyy, O. (2020). Architecture of historical buildings of Lviv Polytechnic University on the section of M. Kolessa – M. Kopernyka streets. In *Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Architectural Studies*, Vol. 2, Iss. 1, 1–14. <https://doi.org/10.23939/sa2020.01.001> Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPARX_2020_2_1_3 (Date of reference 10.05.2025).

Bevz, M. (2022). Analysis of the architectural and planning structure and fortification objects of the city of Lviv according to the map of Jean Doetsch of 1770 (1750). In *Current Issues in Research, Conservation and Restoration of Historic Fortifications*, 17, 162–187. <https://doi.org/10.23939/fortifications2022.17.162>.

Bevz M., Balahutrak M., 2022. Town Planning Schemes and Fortifications of the Map by R. d'Otto (1772). *Український історичний журнал*, (5), 150–167. <https://doi.org/10.15407/uhj2022.05.150>

Charewiczowa L., 1932. *Lwów w odnowie 1766 – 1769*. Lwów, Nakładem Towarzystwa miłośników przeszłości Lwowa, 32 s. <https://polona.pl/item-view/1077ca38-8126-4da6-b7cd-fd7f457a5e79?page=0>

Czerner O. 1997. *Lwów na dawnej rycinie i planie*. Wrocław; Warszawa; Kraków, 133 s.

Гаврилова Э., 1956. Карта города Львова и ее развитие. – Львов, типография Львовського политехнического института., 80 с.

Desfilles du, J. I., 1766. *Plan de la Ville des Chateaux et des Faubourges de Leopold. Jean Ignace du Desfilles. (Map of the City of Castles and the Suburbs of Leopold)* (online) Available at: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps/34535> (Date of reference 10.05.2025).

Doetsch, J, 1770. *Topographia Urbis Leopoldis cum suis adiacentibus Suburbis, circa A 1770 (Topography of Leopoldis City with Surrounding Subburbs)*. (online). Available at: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps/34437> (Date of reference 10.05.2025).

Долинська М., 2006. Історична топографія Львова XIV – XIX ст. Львів. 356 с.

Фелонюк А., 2014. Описи передмість Львова XVI–XVIII століть / НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. Львівське відділення; упоряд– Львів, 752 с.

First Military Survey. Galizien und Lodomerien (1779–1783) (online). Available at: <https://maps.arcanum.com/en/map/europe-18century-firstsurvey/> (Date of reference 10.05.2025).

(13) Gavrilova, E. S. (1956). *Map of the city of Lviv and its development*. Lvov: Printing house of the Lviv Polytechnic Institute.

Getkant, F., 1635. *Situs Leo Poliensis Per Fridericum Getkant A. 1635 Septemb. (The Situation of Lviv, painted by Frideric Getkant in September 1635)*. (online) Available at: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9e/Situs_Leopoliensis._Per_Fridericum_Getkant_recognitus._A_1635._Septemb.jpg.

Historical moments in Polish-Austrian relations from the 14th to the 20th century. Austrian State Archives. (online). Available at: <https://www.oesta.gv.at/dam/jcr:ae799cf4-cd8c-4f48-b1a1-e7aaf1511f1f/weiss-rot%20rot-weiss-rot%20ausstellung%20Polen-Katalog.pdf> (Date of reference 10.05.2025).

Hoszowski, S. (1935). *Economiczny rozwój Lwowa w 1772–1914*. Lwow: wydawnictwo: Izba przemyslowo-komercyjna we Lwowie.

Іваночко У., Лінда С., 2004. Карти і плани Львова як джерело для досліджень просторового розвитку міста у підавстрійський період (1772-1918 рр.). Історичне картознавство України. Збірник наукових праць. Львів-Київ-Нью-Йорк. С. 214-265.

Капраль М., 2014. Атлас українських історичних міст. Т. 1 : Львів. Наук. ред. М. Капраль. К. 96 с. + 36 карт.

Козицький А. М., 2001. Кримінальний світ старого Львова / Андрій Козицький, Степан Білостоцький. – Львів: Афіша, 228 с.

Кришталович У., 2014. Львів у картографічних джерелах XIV – середини XX ст. У: Атлас українських історичних міст. Т. 1 : Львів. Наук. ред. М. Капраль. К. 96 с. + 36 карт.

Лінда С. М. Олешко О. П., Іваночко У. І., 2004. Дослідження територіального розвитку Львова австрійського періоду (1772–1918 рр.) на основі картографічного матеріалу. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Львів. № 505: Архітектура. С. 127–141.

Maps of Lviv. 2025. Center for Urban History. Urban Media Archive. Retrieved from: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps> (Date of reference 10.05.2025)

Мельник, І. (2012). *Галицькі передмістя і південно-східні околиці королівського столичного міста Львова*. Львів: Apriori.

Могитич Р. 2003. – Передмістя самоврядного Львова у першій половині XVII ст. // Вісник. Укрзахідпроектреставрація. – Львів, Ч. 13. С. 33–51.

Otto von, R. R., 1772. *General Carta von dem Marche der bey Hommona in Hungarn gestandenen K. K. Trouppen, bis zur Hauptstadt Lemberg in Pollen; welcher 9. kleine Special Charten mit einigen Anmerkungen bey gefuget sind. Feld Laager bey Lemberg. d. 20= Augusti. ao: 1772* (General map of the march of the Imperial and Royal troops stationed at Hommona in Hungary, to the capital Lviv in Poland; to which 9 small special maps with some notes are attached. Field camp near Lviv, 20 August 1772). In Kapral, M. (Ed). *Atlas of Ukrainian historic cities. Volume 1. Lviv.* (map N 1.4). Kyiv: Cartography.

Pawlowski B. 1911. *Zajęcie Lwowa przez Austryę 1772 r.* Lwow, Wydawnictwo Towarzystwa miłośników przeszłości Lwowa, 84 s.

Perthee de, K. H., 1770. *Regni Poloniae, Magni Ducatus Lithuaniae, Provinciarum Foedere et Vasallagio illis iunctarum et Regionum vicinarum Nova Mappa Geographica* (New Geographical Map of the Kingdom of Poland, the Grand Duchy of Lithuania, the Provinces United to Them by League and Vassalage, and the Neighboring Regions) (online). Available at: <https://www.raremaps.com/gallery/detail/96461/carte-generale-et-nouvelle-de-toutte-la-pologne-du-grand-duc-perthees>.

Петрівський Ю., 2005. Зимна Вода – 640. Історико-краєзнавчий нарис. – Зимна Вода, 46 с.

Петришин Г. П. “Карта фон Міга” (1779–1782 рр.) як джерело до містознавства Галичини. Львів. Видавництво Національного університету "Львівська політехніка". 2006. 290 с.

Петришин Г. Карта фон Міга як джерело до містознавства Галичини // Картографія та історія України. Зб. наук. праць. Львів–Київ–Нью-Йорк: в-во М. П. Коць, 2000. С. 54–79.

Петришин Г., Іваночко У., 2000. Відображення Львова на зламі XVIII–XIX ст. в описах чужоземців / Бальтазар Гакет – дослідник Південно-Східної і Центральної Європи. Дослідження і матеріали. Львів, С. 159–167.

Report, 2021. Report on the co-design phase. Annex 1. Communication from the European Commission to the European parliament, the Council, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. New European Bauhaus : Beautiful, Sustainable, Together. Available at: https://new-european-bauhaus.europa.eu/document/download/3896be80-8fea-4421-8947-afc481ac4561_en. (Date of reference 10.04.2025).

Шишка О. В., 2011. Картографування Львова (1582–1770 рр.). Вісник геодезії та картографії. № 4. С. 42–47.

Шишка О. В., 2012. Картографування Львова (1918–1944 pp.). Вісник геодезії та картографії. № 1. С. 44–47.

Second military survey of the Habsburg Empire. Galicia and Bucovina (1861–1864) (online). Available at: <https://maps.arcanum.com/en/map/secondsurvey-galicia/> (Date of reference 10.05.2025).

Смукот І., Смукот Л., 2016. Матеріали до генеалогії шляхти Галичини — Т. 1. Легітимації 1776–1817 pp. — Біла Церква: Видавець Пшонківський О. В.

Сосса Р., Бортник С., Лозинський В., 2023. Стан і перспективи досліджень планів Львова. Геодезія, картографія і аерофотознімання. Випуск 97, Номер 97, С. 70–78

Schnur-Pieplowski S., 1896. Obrazy z przeszłości Galicyi i Krakowa (1772–1858). Tom I. Lwów, Nakładem księgarni Gubrinowicza i Schmidta, 175 s. Available at: <https://sbc.org.pl/dlibra/publication/8000/edition/7454/obrazy-z-przeszlosci-galicyi-i-krakowa-1772-1858-cz-1-lwow-i-lwowianie-schnur-peplowski-stanislaw-1859-1900> (Date of reference 10.05.2025).

Third Military Survey (1:25000). Habsburg Empire (1869-1887) (online). Available at: <https://maps.arcanum.com/en/map/thirdsurvey25000/> (Date of reference 10.05.2025).

(39) Jabłonowski, A. (1902). *Poland in the 16th century in geographical and statistical terms. Vol. 7. Ruthenian lands. Red Ruthenia. Part 1.* Warsaw: Warsaw aesthetic printing house. Available at: <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/40252/edition/57222?language=pl> (Date of reference 10.05.2025).

Урсу Н., 2023. Реставраційні процеси в житті Кам'янецьчини у 17-18 століттях. Art-platforma, випуск 2(8). (Online) доступно: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewById/1883480> (дата звернення 12.08.2025).

Яворський Б., 2017. Географічно-картографічний аналіз історії Підгайців і Підгаєччини (до середини XVII ст.) / Б. І. Яворський // Підгайці та Підгаєччина / Упор. С. Колодницький. — Тернопіль: Астон., — С. 27–70.

Яворський Б., 2024. Ідентифікація об'єктів західного помезів'я Львова на плані Ф. Гетканта 1635 року // Адаптивний менеджмент ландшафту для нового світового (без-) порядку: Матеріали міжнародної конференції, присвяченої 80-річчю кафедри геоєкології і фізичної географії (Львів – Ворохта, 25-28 вересня року). – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2024. С. 253–261. Онлайн: доступно: https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/AdaptLandMngmnt_2024.pdf . Дата звернення: .

Яворський Б., Паршин М., 2024. Аналіз перейменованих назв приміських сіл Львова (на прикладі села Холодновідка) // Стратегія розвитку Львівщини очима молодих: матеріали обласної науково-практичної конференції (м. Львів, 30 квітня 2024 р.) / відп. ред. Л. Шевчук. Львів: КЗ.

Зелінський О., 1967. Рудно. Моє рідне село у Львівському повіті / Опис історично-мемуарних, географічних і побутових дій. Філадельфія, 112 с.

Зубрицький Д., 2006. Хроніка міста Львова. Львів. Центр Європи. 602 с.

References

Bevz, M. (2020). Fortifications of western ukrainian cities on the base of analisys of 1772 Rudolf d'Otto's map. In *Current Issues in Research, Conservation and Restoration of Historic Fortifications*, 12, 10–35. <https://science.lpnu.ua/uk/fortyfikacyi/vsi-vypusky/volume-12-2020>.

Bevz, M. & Rybchynskyy, O. (2020). Architecture of historical buildings of Lviv Polytechnic University on the section of M. Kolessa – M. Kopernyky streets. In *Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Architectural Studies*, Vol. 2, Iss. 1, 1–14. <https://doi.org/10.23939/sa2020.01.001> Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPARX_2020_2_1_3 (Date of reference 10.05.2025) (in Ukrainian).

Bevz, M. (2022). Analysis of the architectural and planning structure and fortification objects of the city of Lviv according to the map of Jean Doetsch of 1770 (1750). In *Current Issues in Research, Conservation and Restoration of Historic Fortifications*, 17, 162–187. <https://doi.org/10.23939/fortifications2022.17.162>.

Bevz, M., & Balahutrak M. (2022). *Town Planning Schemes and Fortifications of the Map by R. d'Otto (1772)*. In *Ukrainian Historical Journal*, 5, 150–167. <https://doi.org/10.15407/uhj2022.05.150>. (5) Cartography of Lviv. Retrieved from: https://uk.wikipedia.org/wiki/Картографія_Львова (Date of reference 10.05.2025) (in Ukrainian).

Charewiczowa, L. (1932). *Lviv in renovation 1766 – 1769*. Lviv: Published by the Society of Lovers of the Lviv Past. Available at: <https://polona.pl/item-view/1077ca38-8126-4da6-b7cd-fd7f457a5e79?page=0> (Date of reference 10.05.2025) (in Polish).

(7) Czerter, O. (1997). *Lwow on the former engraving and plan*. Wrocław – Warszawa – Kraków: Ossoliński National Institute (in Polish).

Desfilles du, J. I., 1766. *Plan de la Ville des Chateaux et des Faubourges de Leopold. Jean Ignace du Desfilles. (Map of the City of Castles and the Suburbs of Leopold)* (online) Available at: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps/34535> (Date of reference 10.05.2025) (in Ukrainian).

Doetsch, J, 1770. *Topographia Urbis Leopoldis cum suis adiacentibus Suburbis, circa A 1770 (Topography of Leopoldis City with Surrounding Subburbs)*. (online). Available at: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps/34437> (Date of reference 10.05.2025) (in Ukrainian)

Dolynska, M. (2006). *Historical topography of Lviv 14th – 19th centuries*. Lviv: Publishing House of the National University "Lviv Polytechnic" (in Ukrainian).

Felonyuk, A. (Ed.) (2014). *Descriptions of the suburbs of Lviv in the 16th–18th centuries*. Lviv: "Prostir M" (in Ukrainian).

First Military Survey. Galizien und Lodomerien (1779–1783) (online). Available at: <https://maps.arcanum.com/en/map/europe-18century-firstsurvey/> (Date of reference 10.05.2025).

(13) Gavrilova, E. S. (1956). *Map of the city of Lviv and its development*. Lvov: Printing house of the Lviv Polytechnic Institute (in Russian).

Getkant, F., 1635. *Situs Leo Poliensis Per Fridericum Getkant A. 1635 Septemb. (The Situation of Lviv, painted by Frideric Getkant in September 1635)*. (online) Available at: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9e/Situs_Leopoliensis._Per_Fridericum_Getkant_recognitus._A_1635._Septemb.jpg (in Ukrainian).

Historical moments in Polish-Austrian relations from the 14th to the 20th century. Austrian State Archives. (online). Available at: <https://www.oesta.gv.at/dam/jcr:ae799cf4-cd8c-4f48-b1a1-e7aaf1511f1f/weiss-rot%20rot-weiss-rot%20ausstellung%20Polen-Katalog.pdf> (Date of reference 10.05.2025) (in German)

Hoszowski, S. (1935). *Economic development of Lviv in 1772–1914*. Lviv: Published by the Chamber of Commerce and Industry in Lviv (in Polish).

Ivanochko, U., & Linda, S. (2004). Maps and plans of Lviv as a source for spatial city development researching during the Austrian period (1772–1918). In *Historical Cartography of Ukraine* (pp. 214–265). Lviv – Kyiv – New York: Publishing House M. P. Kots (in Ukrainian).

Kapral, M., (Ed). (2014). *Atlas of Ukrainian historic cities. Volume 1*. Lviv. Kyiv: Cartography (in Ukrainian).

Kozyckyy, A. M., & Bilostockyy, S. M. (2001). *The criminal world of old Lviv*. Lviv: Afisha. Available at: https://chtyvo.org.ua/authors/Kozytskyi_Andrii/Kryyminalnyi_svit_staroho_Lvova/ (Date of reference 10.05.2025) (in Ukrainian).

Kryshtalovych, U. (2014). Lviv in cartographic sources of the 14th – mid-20th centuries. In Kapral, M. (Ed). *Atlas of Ukrainian historic cities. Volume 1*. Lviv. (pp. 4–14). Kyiv: Cartography (in Ukrainian).

Linda, S. M., Oleshko, O. P., & Ivanochko, U. I. (2004). The territorial development of Lviv during the Austrian period (1772–1918) based on cartographic material research. In *Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series "Architecture"*, 505, 127–141 (in Ukrainian).

Maps of Lviv. Center for Urban History. Urban Media Archive. Retrieved from: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps> (Date of reference 10.05.2025) (in Ukrainian).

Melnyk, I. (2012). *Galych suburbs and southeastern outskirts of the Royal Capital City of Lviv*. Lviv: Apriori (in Ukrainian).

Mohytych, R. (2003). Suburbs of self-governing Lviv in the first half of the 17th century. In *Bulletin of the Institute Ukrzakhidproektrestavratsiya*, 13, 33–51 (in Ukrainian).

Otto von, R. R., 1772. *General Carta von dem Marche der bey Hommona in Hungarn gestandenen K. K. Trouppen, bis zur Hauptstadt Lemberg in Pollen; welcher 9. kleine Special Charten mit einigen Anmerkungen bey gefuget sind. Feld Laager bey Lemberg. d. 20= Augusti. ao: 1772* (General map of the march of the Imperial and Royal troops stationed at Hommona in Hungary, to the capital Lviv in Poland; to which 9 small special maps with some notes are attached. Field camp near Lviv, 20 August 1772). In Kapral, M. (Ed). *Atlas of Ukrainian historic cities. Volume 1. Lviv.* (map N 1.4). Kyiv: Cartography (in Ukrainian).

Pawlowski, B. (1911). *Occupation of Lviv by Austria in 1772*. Lwow: Publishing House of the Society of Lovers of the Past of Lviv (in Polish).

Perthee de, K. H., 1770. *Regni Poloniae, Magni Ducatus Lithuaniae, Provinciarum Foedere et Vasallagio illis iunctarum et Regionum vicinarum Nova Mappa Geographica* (New Geographical Map of the Kingdom of Poland, the Grand Duchy of Lithuania, the Provinces United to Them by League and Vassalage, and the Neighboring Regions) (online). Available at: <https://www.raremaps.com/gallery/detail/96461/carte-generale-et-nouvelle-de-toutte-la-pologne-du-grand-duc-perthees>.

Petrivskyy, Yu. (2005). *Zymna Voda – 640. Historical and local history essay*. Zymna Voda: (in Ukrainian).

Petryshyn, G. (2000). Von Mig's map as a source for urban studies of Galicia. In *Historical Cartography of Ukraine* (pp. 54–79). Lviv – Kyiv – New York: Publishing House M. P. Kots (in Ukrainian).

Petryshyn, G. & Ivanochko, U. (2000). The depiction of Lviv at the turn of the 18th–19th centuries in descriptions by foreigners. In *Balthazar Hacquet as a researcher of Southeastern and Central Europe. Research and materials* (pp. 159–167). Lviv: (in Ukrainian).

Petryshyn, G. P. (2006). *"Map Von Mig" (1779–1782) as a source for urban studies of Galicia*. Lviv: Publishing House of the National University "Lviv Polytechnic" (in Ukrainian).

Report, 2021. Report on the co-design phase. Annex 1. Communication from the European Commission to the European parliament, the Council, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. New European Bauhaus : Beautiful, Sustainable, Together. Available at: https://new-european-bauhaus.europa.eu/document/download/3896be80-8fea-4421-8947-afc481ac4561_en. (Date of reference 10.04.2025).

Shyshka, O. V. (2011). Mapping of Lviv (1582–1770). In *Bulletin of Geodesy and Cartography*, 4, 42–47 (in Ukrainian).

Shyshka, O. V. (2011). Mapping of Lviv (1918–1944). In *Bulletin of Geodesy and Cartography*, 6, 42–46 (in Ukrainian).

Second military survey of the Habsburg Empire. Galicia and Bucovina (1861–1864) (online). Available at: <https://maps.arcanum.com/en/map/secondsurvey-galicia/> (Date of reference 10.05.2025).

Smutok I., Smutok L., 2016. Materials for the genealogy of the nobility of Galicia - Vol. 1. Legitimations 1776–1817 - Bila Tserkva: Publisher Pshonkivskyi O. V.

Sossa, R., Bortnyk, S., & Lozynskyy V. (2023). State and prospects of Lviv plans research. In *Geodesy, cartography and aerial photography*, 97, 70–78. <https://doi.org/10.23939/istcgcap2023.97.070> (in Ukrainian).

Schnur-Pieplowski, S. (1896). *Images from the past of Galicia and Krakow (1772–1858). Volume I. Lviv and Lviv residents*. Lviv: Published by Gubrynowicz and Schmidt bookstore. Available at: <https://sbc.org.pl/dlibra/publication/8000/edition/7454/obrazy-z-przeszlosci-galicyi-i-krakowa-1772-1858-cz-1-lwow-i-lwowianie-schnur-peplowski-stanislaw-1859-1900> (Date of reference 10.05.2025) (in Polish).

Third Military Survey (1:25000). Habsburg Empire (1869-1887) (online). Available at: <https://maps.arcanum.com/en/map/thirdsurvey25000/> (Date of reference 10.05.2025).

(39) Jabłonowski, A. (1902). *Poland in the 16th century in geographical and statistical terms. Vol. 7. Ruthenian lands. Red Ruthenia. Part 1*. Warsaw: Warsaw aesthetic printing house. Available at: <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/40252/edition/57222?language=pl> (Date of reference 10.05.2025) (in Polish).

Ursu N. Conservation processes in the life of Kamianets region in the 17th-18th centuries. *Art-platforma*, issue 2(8). (Online) available: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1883480> (accessed 12.08.2025).

Yavorsky, B. (2017). Geographical and cartographic analysis of the history of Pidhaitsi and Pidhaiechchyna (until the middle of the 17th century). In Kolodnyckyy, S. (Ed.). *Pidhaitsi and Pidhaiechchyna* (pp. 27–70). Ternopil: Aston (in Ukrainian).

Yavorsky, B. (2024). The western border zone of Lviv objects identification on the F. Getkant 1635 plan. In *Adaptive landscape management for a new world (un)order* (pp. 253–261). Lviv: Ivan Franko National University of Lviv. https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/AdaptLandMngmnt_2024.pdf (Date of reference 10.05.2025) (in Ukrainian).

Yavorsky, B. & Parshyn, M. (2024). Analysis of renamed names of suburban villages of Lviv (using the example of the village of Kholodnovidka). In *Lviv Region Development Strategy through the Eyes of Young People* (pp. 11–21). Lviv: KZ LOR "Lviv Small Academy of Sciences" (in Ukrainian).

Zelinsky, O. (1967). *Rudno. My native village in Lviv county. Description of historical-memoir, geographical and everyday actions*. Philadelphia: (in Ukrainian).

Zubryckyy, D. (2006). *Chronicle of the city of Lviv*. Lviv: Center of Europe (in Ukrainian).

¹Bogdan Yavorsky, ²Mykola Bevz

¹*Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor of the Department of Geoecology and Physical Geography, Ivan Franko National University of Lviv , ORCID: 0000-0001-8552-8418*

²*Doctor of Architecture, Professor of the Department of Monument Restoration, Lublin University of Technology, Poland, Head of the Department of Architecture and Restoration of the Institute of Architecture and Design, National University “Lviv Polytechnic”, ORCID: 0000-0003-1513-7045*

RUDOLF RITTER VON OTTO'S MAP OF 1772 AS A SOURCE FOR HISTORICAL AND URBAN RESEARCH AND PROJECTS FOR THE REGENERATION OF THE HISTORICAL ENVIRONMENT OF THE SUBURBAN AREAS OF THE CITY OF LVIV

© Yavorsky B., Bevz M., 2025

Ancient maps remain understudied documents that contain specific spatial information about the state of the mapped territory. One such document is Rudolf Ritter von Otto's 1772 map, specifically its sheet (Litt: I. No: 9), which depicts the city of Lviv and its surroundings. This map has served and will continue to serve as an object of interdisciplinary research by historians, geographers, architects, and urban planners. The research was carried out in GIS by comparing the map under study with other cartographic materials from the last third of the 18th century, as well as with the modern topographic base. Significant spatial distortions in the representation of objects on the map were identified, and probable causes for this were established. The location of August Moshinsky's palace was identified in the area of the beginning of today's Bohdan Khmelnytsky Street in Lviv. The peculiarities of the quartering of Austrian troops in Lviv and its surroundings in 1772 are explained. R. R. von Otto's map is a valuable historical and cartographic source in urban planning research, as it contains many valuable details of the situation (settlements, streets and roads, individual buildings, monuments, etc.) that may not be found in other cartographic documents of that time. The landscape elements, castles, and palace and courtyard complexes of the former outskirts of Lviv (now its peripheral areas) depicted on the map can be taken into account in scientific and design work on urban transformations, the restoration of natural complexes, and the regeneration of the historical environment.

Keywords: *Rudolf Ritter von Otto, Lviv, map, landscapes, palaces, castles, roads, suburbs, urban transformations*